

Конституційний Суд України
вул. Жилинська, буд. 14; м. Київ – 01033

громадянина України
Лобайчука Миколи Степановича

**Конституційне звернення
про необхідність офіційного тлумачення положення частини п'ятої статті 254
у взаємозв'язку з положенням частини третьої статті 197 Кодексу
адміністративного судочинства України.**

На підставі частини другої статті 150 Конституції України та відповідно до частини четвертої статті 13 та статей 42, 43 закону України «Про Конституційний Суд України, заявник просить дати офіційне тлумачення положення частини п'ятої статті 254 у взаємозв'язку з положенням частини третьої статті 197, Кодексу адміністративного судочинства України (*Відомості Верховної Ради України 2005, № 35-36, № 37, ст. 446*), щодо порядку набрання судовим рішенням законної сили.

Стаття 197. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.
{*Назва статті 197 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2453-VI від 07.07.2010*}

1. Суд апеляційної інстанції може розглянути справу в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, якщо справу може бути вирішено на основі наявних у ній доказів, у разі:

1) відсутності клопотань від усіх осіб, які беруть участь у справі, про розгляд справи за їх участю;

2) неприбуття жодної з осіб, які беруть участь у справі, у судові засідання, хоча вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання;

3) подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, які прийняті у порядку скороченого провадження за результатами розгляду справ, передбачених пунктами 1, 2 частини першої статті 183-2.

{*Частина перша статті 197 в редакції Закону № 2453-VI від 07.07.2010*}

2. Якщо під час письмового провадження за наявними у справі матеріалами суд апеляційної інстанції дійде висновку про те, що справу необхідно розглядати у судовому засіданні, то він призначає її до апеляційного розгляду в судовому засіданні.

{*Частина друга статті 197 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2453-VI від 07.07.2010*}

3. Якщо справа була розглянута в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, то копія рішення суду апеляційної інстанції надсилається особам, які беруть участь у справі, протягом трьох днів з моменту підписання постанови або ухвали суду апеляційної інстанції.

{Частина третя статті 197 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2453-VI від 07.07.2010}

Стаття 254. Набрання судовим рішенням законної сили.

1. Постанова або ухвала суду першої інстанції, якщо інше не встановлено цим Кодексом, набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, встановленого цим Кодексом, якщо таку скаргу не було подано.

{Частина перша статті 254 в редакції Закону № 3422-VI від 19.05.2011}

{Частину другу статті 254 виключено на підставі Закону № 3422-VI від 19.05.2011}

3. У разі подання апеляційної скарги судове рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті апеляційного провадження або набрання законної сили рішенням за наслідками апеляційного провадження.

{Частина третя статті 254 в редакції Закону № 2453-VI від 07.07.2010}

4. Якщо строк апеляційного оскарження буде поновлено, то вважається, що постанова чи ухвала суду не набрала законної сили.

5. Постанова або ухвала суду апеляційної чи касаційної інстанції за наслідками перегляду, постанова Верховного Суду України набирають законної сили з моменту проголошення, а якщо їх було прийнято за наслідками розгляду у письмовому провадженні, - через п'ять днів після направлення їх копій особам, які беруть участь у справі.

{Частина п'ята статті 254 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2453-VI від 07.07.2010}

6. Ухвали суду, які не можуть бути оскаржені, набирають законної сили з моменту постановлення.

{Частина шоста статті 254 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2453-VI від 07.07.2010}

Предмет необхідного тлумачення:

Визначення моменту набрання судовим рішенням законної сили, регламентованого частиною 5 ст. 254 з урахуванням частини 3 ст. 197 Кодексу адміністративного судочинства України за наслідками перегляду адміністративної справи судом апеляційної інстанції, якщо дане провадження відбувалося у письмовому порядку.

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні.

Роз'яснення положень, вищезазначених правових норм, є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначного їх застосування адміністративними судами України. Тобто, суди апеляційної інстанції по різному ставляться до моменту набуття судовим рішенням чинності.

Так у одних випадках, якщо справу вирішено у письмовому порядку, Суди вірно виходять з положень, зазначених частиною 3 ст.197, п.3 частини 1 ст. 207, частиною 3 ст.167, частиною 5 ст. 254 КАС України через виконання свого процесуального обов'язку, запобігаючи тим самим у подальшому, негативних

юридичних наслідків для учасників адміністративного процесу. І з цього приводу можна навести багато прикладів, бо це загальне правило. Зокрема:

Приклад 1. Постанова Львівського апеляційного адміністративного суду від 21 червня 2013 року по справі № 59015/12/9104 (фізична ОСОБА проти Управління Пенсійного фонду України Івано-Франківської області);

Приклад 2. Постанова Харківського апеляційного адміністративного суду від 13 вересня 2012 року по справі № 1609/2а-616/11 (фізична ОСОБА проти Управління Пенсійного фонду України Київського району в м. Полтаві).

(Повні тексти наведених прикладів містяться, відповідно, у додатках 1 і 2).

Резолютивні частини зазначених судових рішень мають роз'яснення щодо набрання судовим рішенням законної сили, де чітко проголошені умови: «...через п'ять днів після направлення рішення суду сторонам...» адмін/процесу. Причому, другий приклад (спеціально підібраний) має на меті підтвердити, що навіть відповідно до змін, внесених згідно із Законом №4054-VI (4054-17) від 17.11.2011 року, коли у разі оскарження в апеляційному порядку постанови, прийнятої у скороченому (письмовому) провадженні, судові рішення по такій справі є остаточним і оскарженню не підлягає (ч.10 ст.183-2 КАС України) – не спростовує обов'язок Суду апеляційної інстанції повідомити сторони, які беруть участь у справі про вирішення їхніх прав і свобод.

У випадку ж *заявника* – повна протилежність зазначеному, коли невиконання судом обов'язку, визначеному за правилами ст.ст. 167, 197, 254 КАС України мало своїм наслідком застосування суб'єктом, наділеного владними повноваженнями, рішення суду, яке не набрало законної сили, порушуючи тим самим конституційні права і свободи *заявника*: «Кожному гарантується право знати свої права і обов'язки» (ст.57 Конституції України). Навіть в подальшому, звернення *заявника* до суду з приводу зазначених протиправних дій, не сприяло відновленню його порушеного права в силу, на нашу думку, «подвійності стандартів».

Обставини справ.

15 квітня 2011 р.

районним судом

і постановою по адмін/справі №2-а-1595/11 за позовом Лобайчука М.С. до Управління Пенсійного фонду України в районі м. Києва було визнано дії відповідача неправомірними та зобов'язано вчинити інші дії (*додаток_3*).

3 квітня 2014 року (через три роки), без будь яких попереджень Пенсійний фонд в імперативному порядку, зменшив розмір пенсії *заявникові* на третину. На наш запит, УПФ листом від 18.07.2014 повідомив, що зазначену вище постанову райсуду скасовано 23 березня 2012 року Київським апеляційним адміністративним судом, та ухвалено нову, якою в позові відмовлено, причому, не надавши навіть ксерокопії судового рішення в обґрунтування своїх дій (*додаток_4*).

райуправління ПФ не взяло до уваги доводи *заявника*, що йому, як стороні судового процесу, нічого не відомо не тільки про постанову від 23.03.2012 року, а навіть – про відкриття та хід апеляційного провадження по даній

справі. Рішення суду за таких обставин не може набрати законної сили на момент здійснення перерахунку пенсії.

20, 21 серпня 2014 року заявник звернувся до райсуду м. Києва з клопотаннями: отримати копію постанови від 23.03.12 (додаток_5) та ознайомитися з матеріалами справи.

Так було з'ясовано, що у матеріалах судової справи відсутні підтвердження направлення свого часу сторонам, ухвали про відкриття апеляційного провадження. Додатково було з'ясовано, що за результатом перегляду справи №2-а-1595/11 Київським апеляційним адміністративним судом, нове судове рішення сторонам не направлялося у зв'язку з відсутністю фінансування. Про це свідчать: довідка секретаріату суду яка міститься на 44 сторінці справи (додаток_б) та факт застосування райуправління ПФ судового рішення тільки аж через два роки (у II кварталі 2014 року).

Оскарження заявником протиправних дій райуправління ПФ до Головного управління Пенсійного фонду у м. Києві з приводу застосування постанови суду Пенсійним фондом, яка не набрала чинності, для перерахунку пенсії в сторону зменшення, не принесло бажаного результату.

З зазначених підстав заявник звернувся з позовом 17 лютого 2015 року до Солом'янського райсуду у м. Києві.

20.03.2015 райсуд по справі 760/3353/15-а, ухваленням постанови, в задоволенні позовних вимог Лобайчука М.С. до Управління Пенсійного фонду району м. Києва про визнання неправомірними дії суб'єкта владних повноважень – відмовив (додаток_7).

Суд апеляційної інстанції, після оскарження заявником вищезазначеного судового рішення, ухвалою від 01.07.2015 року залишив його без змін (додаток_8).

Судами I і II інстанцій не було взято до уваги доводи заявника про те, що останній не оскаржує постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 23.03.2012 р. по суті, а заперечує тому, що в наслідок невиконання судом у 2012 році свого процесуального обов'язку направити копії, як ухвали суду про відкриття апеляційного провадження, так і судового рішення за результатами перевірки в апеляційному порядку – мали своїм наслідком неправомірне застосування Пенсійним фондом не чинного рішення суду (не набрало законної сили) станом на 01.01.2014 р. Що Пенсійний фонд не мав права робити перерахунок пенсії, при наймі до 21 серпня 2014 року, коли заявник довідався про те, що судом вирішено його права та свободи (остання сторінка додатку_5 цього звернення з датою вручення судового рішення).

Аналізуючи постанову райсуду м. Києва від 20.03.2015 р., з якою погодився Київський апеляційний адміністративний суд, можна дійти висновку:

- суд, виходячи з преюдиційності судового рішення, не тільки не перевіряв факти з матеріалів справи №2-а-1595/11 (2011–2012 рр.), які мали значення для правильного вирішення справи, зокрема: не направлення заявнику, свого часу, копій ухвали та постанови суду; наявність незаконної довідки про відсутність копій (додаток_б), як аргумент суду на невиконання свого обов'язку і яка прямо

протиричить ст. 130 Конституції України: «Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів», - але навіть не зазначив про це у мотивувальній частині свого рішення, в супереч положенням ст. 163 КАС України, чому визнаючи одні, відхиляє інші докази.

- мотивація суду к прийняттю зазначеного рішення – далеко за межами предмету позову, але так і не була дана відповідь на головне питання предмету позову про момент, коли рішення суду набирає законної сили, відповідно до положення ч.5 ст. 254 КАС України.

Доречи, *заявник* переконаний, що преюдиція – це виключення заперечуваності юридичної вірогідності одного разу доведеного факту. Якщо суд або інший юрисдикційний орган вже встановив певні факти (після їх перевірки і оцінки) і закріпив це у відповідному документі, який набрав законної сили, то вони визнаються преюдиціальними – такими, що при новому розгляді справи вважаються встановленими, істинними та не потребують нового доказування. Тобто, необхідна умова для отримання зазначених властивостей відповідного акту – проходження певної процедури для набрання цим документом чинності, що й було саме предметом спору (відсутність проходження процедури). Так прописаним правилом для рішення суду апеляційної інстанції, справа яким розглядалася у письмовому порядку є положення ч.5 ст. 254 КАС України при виконанні положення ч. 3 ст. 197 за правилами ч.3 ст. 167. Тому, посилення суду I-ї інстанції на преюдиційність судового рішення від 23.03.2012 – є недоречним.

Київський апеляційний адміністративний суд, погоджуючись з рішенням суду I-ї інстанції в мотивації у прийнятті ухвали від 01.07.2015 (*додаток_8*) пішов ще далі, як за межі позову, так і в правовій оцінці подій: «... вказана постанова так і не була оскаржена позивачем (*заявником*, примітка автора) в касаційному порядку, що можна розцінити як погодження з її змістом».

У своєму позові *заявник* ґрунтовно вказав підстави з яких не звертався з касаційною скаргою на постанову суду апеляційної інстанції від 23.03.2012 р. По-перше, це пропущений будь який розумний строк на оскарження; по-друге, судові рішення I-ї та апеляційної інстанцій за (2011 – 2012 рр.) по цій справі стосувалися періоду пенсійного нарахування за 2011 – 2012 роки, а сплив вже період нарахування 2013 – 2014; по-третє, з 2015 року *заявник* вже не належить до категорії працюючих пенсіонерів і УПФ з цього приводу зробив відповідний перерахунок (спірні правовідносини зі спливом часу втратили актуальність). До того ж *заявник* обізнаний про інформаційний лист ВАСУ за № 1049/11/13-11 від 19.07.2011 та змін у законодавстві, внесених згідно із Законом України № 4054-VI від 17.11.2011 (доповнення ст. 183-2 КАС України частиною десятою).

Визнання *заявником* змісту постанови суду від 23.03.2012, або не визнання, ніяк не може вплинути на момент, коли дане рішення суду набирає законної сили, а це, на його глибоке переконання дата: 21 серпня 2014 року, коли *заявнику* була вручена постанова від 23.03.2012 року у приміщенні районного суду м. Києва за його клопотанням. До того ж, частина третя ст.57 Конституції України прямо вказує: «Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є нечинними».

Виходячи з неоднозначного усвідомлення апеляційними судами реалізації принципу гласності, ухвалених ними рішень, у справах за письмовим провадженням, заявником був зроблений вибіркової аналіз аналогічних судових рішень, ухвалених за аналогічний період. Цьому слугувала постанова Житомирського апеляційного адміністративного суду від 21.06.2012 року по адмін/справі № 2-а-2797/11 (фізична ОСОБА проти Управління Пенсійного фонду України Богунського району в м. Житомир), представлена *заявником* повним текстом у додатках (додаток_9), як Приклад 3.

Зроблена аналітика (додаток_10) допомагає усвідомити витoki формування «спрощеного» відношення судів до процесуального обов'язку, визначеного положенням ч.5 ст. 254 КАС України при виконанні положення ч. 3 ст. 197 за правилами ч.3 ст. 167 цього кодексу.

Отже, аналіз постанов адміністративних судів I і II інстанцій за 2015 рік по справі *заявника*, існування іншої, загальноприйнятої правової позиції судів, представленої *заявником* прикладами 1 і 2 (у додатках) ніж позиція Київського апеляційного адміністративного суду, по вищенаведених справах *заявника*, висновки вибіркового аналізу ідентичних між собою справ, вказує на необхідність офіційного тлумачення положень правових норм, зазначених предметом даного звернення.

Ураховуючи все вищенаведене, з метою запобігання в подальшому неоднозначного застосування адміністративними судами України правових норм, які визначають порядок набрання рішенням суду законної сили за наслідками перегляду адміністративної справи судом апеляційної/касаційної інстанції, якщо дане провадження відбувалося у письмовому порядку,-

просимо:

- прийняти дане звернення до розгляду;
- дати роз'яснення моменту, з якого судові рішення у справах, визначених положенням пункту три частини першої статті 197 Кодексу адміністративного судочинства України, набирає законної сили через офіційне тлумачення положення частини п'ятої статті 254 у взаємозв'язку з положенням частини третьої статті 197 цього кодексу;
- дати правову оцінку на відповідність Конституції і законам України, щодо виконання постанови Київського апеляційного адміністративного суду від 23.03.2012 року Управлінням Пенсійного фонду в районі м. Києва з 01.01.2014, якщо *заявник* довідався тільки 21.08.2014 року, що його права й свободи вирішено зазначеною постановою;
- чи є конституційною достатність умови повідомлення тільки одну сторону про судові рішення - райуправління ПФ, а також, посилання Київського апеляційного адміністративного суду про відсутність фінансування, як аргумент невиконання свого процесуального обов'язку.

Додатки:

1. Копія постанови Львівського апеляційного адміністративного суду від 21.06.2013 по справі № 59015/12/9104. Джерело: офіційний веб/сайт Єдиного державного реєстру судових рішень – 3 арк.

2. Копія постанови Харківського апеляційного адміністративного суду від 13.09.2013 по справі № 1609/2а-616/11. Джерело: офіційний веб/сайт Єдиного державного реєстру судових рішень – 3 арк.

3. Копія постанови районного суду м. Києва від 15.04. 2011 р. по справі № 2а-1595/11 – 2 арк.

4. Лист Управління Пенсійного фонду України в районі м. Києва від 18.07.2014 № 9855/09/Л830 – 1 арк.

5. Копія постанови Київського апеляційного адміністративного суду від 23.03.2012 по справі № 2-а-1959/11 – 4 арк.

6. Фотокопія довідки від 23.03.12 (44 стор. справи № 2а-1595/11, апеляційне провадження № 2-а-1959/11), зробленої засобом цифрового фотокопіювання (мобільний телефон) -1 арк.

7. Копія постанови районного суду м. Києва від 20.03. 2015 р. по справі № 760/3353/15-а з супровідним листом – 4 арк.

8. Копія ухвали Київського апеляційного адміністративного суду від 01.07.2015 по справі № 760/3353/15-а з супровідним листом – 3 арк.

9. Копія постанови Житомирського апеляційного адміністративного суду від 21.06.2012 по справі № 2-а-2797/11. Джерело: офіційний веб/сайт Єдиного державного реєстру судових рішень – 3 арк.

10. Вибіркова аналітика судових рішень апеляційної інстанції (Джерело: офіційний веб/сайт Єдиного державного реєстру судових рішень) – 4 арк.

Всього: 28 аркуші

11. Другий примірник Конституційного звернення з додатками 1-10,

Всього: 35 аркушів.

12. Третій примірник Конституційного звернення з додатками 1-10,

Всього: 35 аркушів.

08 лютого 2016 року

Заявник

М. С. Лобайчук